

26-6-91
130

KIESRAAD

GEVESTIGD IN HET GEBOUW VAN HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN TE 'S-GRAVENHAGE - TEL. (070) 71 79 11

Schedeldoekshaven 200
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Uw brief van

Ons kenmerk

's-Gravenhage,

KR91/35

26 juni 1991

Onderwerp

Advies inzake artikel P 19
van de Kieswet

Bij zijn werkzaamheden als centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal is de Kiesraad gestuit op een onzorgvuldigheid in de formulering van artikel P 19 van de Kieswet, zoals dat sedert de Kieswetherziening van 1989 luidt.

Deze bepaling, die in de plaats is gekomen van artikel N 19 van de Kieswet van 1953, luidt als volgt:

1. Het centraal stembureau rangschikt ten aanzien van iedere lijst de daarop voorkomende kandidaten zodanig, dat bovenaan komen te staan de kandidaten aan wie een zetel van de lijst (onderstreping van de Kiesraad) is toegewezen, in de volgorde waarin die zetels zijn toegewezen. Behoudens ten aanzien van de verkiezing van de leden van de gemeenteraden met zeven of elf leden, blijft deze rangschikking achterwege, voor zover het de lijsten betreft waarop geen kandidaten gekozen zijn verklaard en die niet deel uitmaken van een lijstencombinatie of lijstengroep waaraan een of meer zetels zijn toegekend.
2. Vervolgens worden, in de volgorde van de aantallen op hen uitgebrachte stemmen, gerangschikt de op de lijst voorkomende kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan de helft van de kiesdeler, doch die niet met toepassing van artikel P 15 zijn gekozen verklaard. Indien aantallen gelijk zijn, beslist de volgorde van de lijst.
3. Ten slotte worden, in de volgorde van de lijst, gerangschikt de overige op de lijst voorkomende kandidaten.
4. Bij de rangschikking blijft artikel P 18 buiten toepassing."

De strekking van de eerste twee leden van dit artikel is, dat kandidaten die

op grond van voorkeurstemmen zijn gekozen, alsmede degenen die, hoewel zij op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal voorkeurstemmen hebben behaald groter dan de helft van de kiesdeler, niet zijn gekozen, in de rangschikking van de lijsten worden geplaatst boven de overige kandidaten. Dit ten einde te bewerkstelligen dat kandidatenlijsten die een aantal voorkeurstemmen groter dan de helft van de kiesdeler hebben behaald, bij later openvallende vacatures bij voorrang voor benoeming in aanmerking komen (bij toepassing van artikel W 1).

Nu kan zich bijvoorbeeld de mogelijkheid voordoen, dat een met voorkeurstemmen gekozen kandidaat aanvankelijk zijn benoeming niet heeft aangenomen. Zou op een later tijdstip een vacature openvallen op een lijst waarop deze kandidaat weliswaar is vermeld, doch waarop hij niet bij de verkiezing gekozen is verklaard, dan zou volgens de strekking van de nieuwe Kieswet deze kandidaat niettemin bij voorrang in aanmerking moeten komen voor benoeming in die vacature.

Dit kan slechts worden bereikt indien de met voorkeurstemmen gekozen kandidaat niet alleen op de lijst waarop hij gekozen is verklaard, maar ook op de andere lijsten waarop hij voorkomt, vóór de overige kandidaten wordt gerangschikt. De tekst van artikel P 19, eerste lid, en met name de hierboven onderstreepte woorden "van de lijst", laat zich evenwel ook zo lezen, dat het in de rangschikking naar voren halen van de met voorkeurstemmen gekozen kandidaat slechts zou moeten geschieden op de lijst waarop deze kandidaat bij de verkiezing gekozen is verklaard. Dat dit nimmer de bedoeling is geweest, moge blijken uit de tekst van het tweede lid, waarin ten aanzien van de niet-gekozen kandidaat die een aantal stemmen groter dan de helft van de kiesdeler heeft behaald, een dergelijke beperking niet is opgenomen.

De Kiesraad acht het van groot belang, dat discussies over de juiste toepassing van artikel P 19 worden voorkomen door deze bepaling zodanig te redigeren, dat deze niet voor tweeërlei uitleg vatbaar is. De raad wijst er in dit verband op, dat deze interpretatieproblemen zich ook kunnen voordoen bij de verkiezingen van de Tweede Kamer en van provinciale staten van provincies die in twee of meer kieskringen zijn verdeeld. Bij de statenverkiezingen kunnen verschillende centrale stembureaus komen te staan voor de vraag hoe dit artikel dient te worden uitgelegd. De raad geeft u derhalve in overweging bij de eerste gelegenheid die zich voordoet een voorstel tot wijziging van artikel P 19 van de Kieswet in te dienen. Hij stelt voor het artikel aldus te redigeren:

1. Het centraal stembureau rangschikt ten aanzien van iedere lijst de daarop voorkomende kandidaten zodanig, dat bovenaan komen te staan de kandidaten aan wie een zetel is toegewezen met toepassing van artikel P 15, in de volgorde waarin die zetels zijn toegewezen.
2. Vervolgens worden, in de volgorde van de aantallen op hen uitgebrachte stemmen, gerangschikt de op de lijst voorkomende kandidaten die op de gezamenlijke lijsten waarop zij voorkomen een aantal stemmen hebben verkregen, groter dan de helft van de kiesdeler, doch die niet met toepassing van artikel P 15 zijn gekozen verklaard. Indien aantallen gelijk zijn, beslist de volgorde van de lijst.
3. Ten slotte worden, in de volgorde van de lijst, gerangschikt de overige op de lijst voorkomende kandidaten.
4. Bij de rangschikking blijft artikel P 18 buiten toepassing.
5. Behoudens ten aanzien van de verkiezing van de leden van de gemeenteraden met zeven of elf leden, blijft deze rangschikking achterwege, voor

zover het de lijsten betreft waarop geen kandidaten gekozen zijn verklaard en die niet deel uitmaken van een lijstencombinatie of lijstengroep waaraan een of meer zetels zijn toegekend."

Zoals uit voorgaande tekst blijkt, stelt de Kiesraad tevens voor van deze gelegenheid gebruik te maken om de uitzonderingsbepaling die (evenals in de oude Kieswet) abusievelijk als tweede volzin in het eerste lid is opgenomen hoewel zij betrekking heeft op het gehele artikel, op te nemen in een nieuw vijfde lid.

De Kiesraad,

, voorzitter

, secretaris